

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto maa- ja metsätalousministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain muuttamisesta

Vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnan muuttamista koskeva esitysluonnos on tiivis kokonaisuus, jonka perusteella saa käsityksen keskeisistä ehdotuksista ja tavoitteista. Vaikutuksia kotitalouksiin, eläinten hyvinvointiin ja valvontaan tulee tarkentaa.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet

- i) Esityksessä voisi kuvata lyhyesti vaikutuksia eläinten hyvinvointiin myös muiden eläinten kuin metsästyskoirien näkökulmasta.
- ii) Esityksessä tulee tarkentaa kotitalousvaikutuksia.
- iii) Esityksessä tulee esittää arvio, voiko muutos lisätä metsästysrikoksien määrää tai piilorikollisuutta.

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Tässä esitettävä kuvaus on suora lainaus esitysluonnoksen ”esityksen pääasiallinen sisältö” -jaksosta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annettua lakia. Esityksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti tehostaa haittaa aiheuttavien vieras- ja tulokaslajien torjuntaa, jotta voidaan turvata arvokasta suomalaista luontoa. Lakiin lisättäisiin säännös, jolla mahdollistettaisiin miehittämättömien ilma-alusten, eli dronien, hyödyntäminen vieraslajinisäkkäiden pyynnissä. Miehittämättömien ilma-alusten käyttö vieraslajinisäkkäiden pyynnissä tehostaisi erityisesti supikoiran pyyntiä saaristo-oloissa. Lisäksi muutettaisiin lain säännöstä koskien asetuksella säädettävää siirtymäaikaa uusille vieraslajeille.

2. Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksen keskeisistä ehdotuksista, tavoitteista ja vaikutuksista saa käsityksen. Nykytilaa on kuvattu pääosin riittävästi. Keskeistä lausuntopalautetta ja lausuntopalautteen perusteella tehtyjä muutoksia on kuvattu hyvin esitysluonnoksessa.

Arviointineuvosto katsoo, että nykytilan kuvauksessa tulee avata supikoiran leviämisen syitä ja esittää arvio supikoirien määrästä. Lisäksi esityksessä voisi kuvata, kuinka yleistä metsästyksessä on käyttää drooneja paikantamisessa. Tiedon avulla hahmottuisi paremmin supikoirista aiheutuvien haittojen merkittävyys ja ehdotetun muutoksen tehokkuus haitallisten vieraslajien torjuntaan. Lisäksi mahdollisuuksien mukaan esityksessä voisi verrata supikoiran haitallisuutta joihinkin muihin vieraslajinisäkkäisiin, jolloin syntyisi tarkempi käsitys supikoiran haitallisuudesta.

Arviointineuvosto katsoo, että esityksen nykytilaa tulee tarkentaa kuvaamalla, minkälaisia kustannuksia nykyinen vieraslajien siirtymäaika on aiheuttanut puutarha-alan yrittäjille. Tiedon avulla hahmottuisi paremmin, minkä suuruisista vaikutuksista olisi kyse siirtymäajan enimmäiskeston pidentämisen osalta.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että esitysluonnoksessa on tuotu esille arvioinnin perustuvan osin tutkittuun tietoon. **Arviointineuvosto tuo esille**, että muutamissa kohdissa viitataan tutkittuun tietoon esittämättä lähdeä.¹ Asianmukaisten lähdeviitteiden merkitseminen on tärkeää, jotta lukijalle selviää, minkälaiseen tietoon perustuen päätelmiä on tehty.

2.2 Taloudelliset vaikutukset

Arviointineuvosto katsoo, että vaikutuksia julkiseen talouteen on arvoitu riittävästi. Myönteistä on, että esitysluonnoksessa on esitetty vaikutuksia myös kansantaloudelle.

Esitysluonnoksessa todetaan, että sillä ei olisi vaikutuksia kotitalouksien asemaan. Esitysluonnoksessa tuodaan esille, että vaikutusten laajuus riippuisi osaltaan siitä, kuinka moni ottaisi droonin käyttöön supikoiran tai muun vieraslajinisäkkään pyynnissä. Samoin vaikuttaa se, innostaisiko kyseinen pyyntimenetelmä uusia ihmisiä aktivoitumaan supikoirien tai muiden vieraslajinisäkkäiden pyynnissä.

Arviointineuvoston käsityksen mukaan vieraslajien pyynti on suurelta osin metsästäjien vastikkeettoman

¹ Esitysluonnoksen sivulla 4 tuodaan esille, että lajin haitallisuudesta luonnon monimuotoisuudelle on useita tutkimuksia sekä kotimaasta että kansainvälisesti. Lisäksi sivulla 10 tuodaan esille, että viimeaikaiset tutkimukset ovat korostaneet supikoiran roolia myös Suomen vesilintukantojen uhanalaistumiskehityksessä. Näissä kohdissa ei kuitenkaan esitetä lähdeviitteitä.

riistanhoidon vastuulla, jolloin droonien hankinta olisi kustannus metsästystä harjoittavalle kotitaloudelle, vaikkakin pyyntimenetelmä perustuisi vapaaehtoisuuteen.

Esitysluonnoksessa siirtymäajan enimmäiskeston pidentämistä perustellaan elinkeinonharjoittajien taloudellisilla kustannuksilla, kuten esimerkiksi taimien myyntiin kasvattamisen kestolla. Esitysluonnoksessa tuodaan esille, että kiinteistön omistajille ja haltijoille pidempi siirtymäaika antaisi enemmän aikaa lajin kitkemiseen. **Arviointineuvosto tuo esille**, että muutoksella voi olla vaikutuksia kotitalouksien asemaan, jos vieraslajeiksi määriteltäviä kasveja myydään kuluttajille pidempään, jolloin vieraslajien hävittämisen vaiva ja kustannukset siirtyisivät kotitalouksille elinkeinonharjoittajien sijasta.

Esitysluonnoksen mukaan EU:n vieraslajiasetuksessa ei ole säännöksiä kansallisesti merkityksellisille haitallisille vieraslajeille säädettävistä siirtymäajoista, eikä myöskään EU:n vieraslajiluetteloon lisättävien lajien siirtymäajoista. Komissio on EU:n vieraslajiluetteloon lisättävien vieraslajien kohdalla asettanut enimmillään viiden vuoden siirtymäajan täytäntöönpanoasetuksessa. **Arviointineuvosto tuo esille**, että esitysluonnoksessa ei ole arvioitu sellaisen vaihtoehdon mahdollisuutta, että haitallisen vieraslajin maahantuonti kiellettäisiin lyhyemmässä ajassa ja myynti Suomessa olisi kolmen vuoden siirtymäsäännöksen mukainen.

2.3 Ympäristövaikutukset

Esitysluonnoksen mukaan droonin avulla voitaisiin samalla välttää muihin kuin pyydettyyn lajiin kohdistuvaa stressiä ja häirintää. Esitysluonnoksessa tuodaan esille, että vieraslajien pyynnissä on huomioitava eläinten hyvinvoinnista annetun lain (693/2023) 13 §:n mukainen kieltö aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai kärsimystä. Esitysluonnoksessa on kuvattu lyhyesti tutkimuksia droonin käytön vaikutuksista eri lintulajeihin.

Esitysluonnoksesta saa käsityksen, että droonien käyttö nopeuttaisi erityisesti ruovikossa olevien supikoirien pyyntiä. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksessä voisi kuvata lyhyesti vaikutuksia eläinten hyvinvointiin myös muiden eläinten kuin metsästyskoirien näkökulmasta.² Kuinka merkittävästi droonien käyttö vähentää vieraslajien pyynnissä paikallistettavan ja jäljitettävän eläimen stressiä ja kärsimystä?

Esitysluonnoksen mukaan droonien hyödyntäminen olisi jatkossa sallittua supikoiran ja muiden vieraslajinisäkkäisen pyynnissä. **Arviointineuvosto tuo esille**, että vaikutusarvioita on esitetty pääsääntöisesti supikoiran pyynnin näkökulmasta. Esitysluonnoksessa tuodaan esille pyyntimenetelmän käyttökelpoisuus myös minkin ja koirasuden metsästyksessä. Esitysluonnoksesta ei selviä riittävästi, onko todennäköistä, että muiden vieraslajien pyynnissä käytettäisiin drooneja. Miten droonien käyttö tällöin vaikuttaa alueella oleskeleviin muihin eläimiin?

² [Lainvalmistelun vaikutusarviointiohje](#), s. 102: ”Eläinten hyvinvointiin tulee myös kiinnittää erityistä huomiota säädettäessä eläinten tappamiseen liittyvistä asioista, kuten metsästykseseen, teurastukseen, joukkolopetukseen, tuhoeläinten poistamiseen tai ympäristön muokkaamiseen liittyvät säädökset.”

2.4 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

Esitysluonnoksen mukaan droonien hyödyntäminen supikoiran ja muiden vieraslajinisäkkäiden pyynnissä saattaisi kasvattaa riskiä siitä, että droneja hyödynnettäisiin lainvastaisesti myös riistalajien metsästyksessä. Väärinkäytösten riski liittyy kuitenkin kaikkeen metsästyksen ja vieraslajien pyyntiin. Erävalvonta valvoo lainsäädännön noudattamista ja säännösten rikkomisesta on säädetty seuraamukset. **Arviointineuvosto katsoo**, että esityksessä jää epäselväksi, millaiset tosiasialliset mahdollisuudet valvontaan on.³ Tieto on merkityksellistä, jotta voidaan hahmottaa ehdotuksen mahdollinen vaikutus metsästysrikosten lisääntymiseen.⁴ Esityksessä tulee arvioida, voiko ehdotus lisätä metsästysrikosten tai piilorikollisuuden määrää.

3. Lainsäädännön arviointineuvoston lausuma

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain muuttamisesta koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta (hankenumero: MMM005:00/2024), jonka maa- ja metsätalousministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 20.8.2024. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Helsingissä 2. syyskuuta 2024

Leila Kostiainen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

³ Poliisi, Ympäristörikoskatsaus 2023, s. 52: ”Myös metsästysrikollisuuteen liittyy piilorikollisuutta, erityisesti luvatonta metsästystä ja laitonta eläinten tappamista. On arvioitu, että metsästysrikosten ilmituloa ja esitutkintaa vaikeuttaa osaltaan myös alueen paikallisten asukkaiden ja metsästäjien parissa mahdollisesti esiintyvä vaikenemisen kulttuuri.”

⁴ Lainvalmistelun vaikutusarviointiohje, s. 84: ”Rikollisuusvaikutusten arvioinnissa on hyödyllistä tarkastella tekijöitä, joilla tiedetään olevan yhteyksiä rikosten määrään ja luonteeseen. Tyypillisessä rikoksessa erotetaan kolme elementtiä: rikoksen kohde tai uhri, rikoksen tekoon altis tekijä ja riittävän valvonnan tai suojauksen puute. Rikoksia syntyy, kun rikoksen tekoon altis tekijä kohtaa sopivan kohteen vailla riittävää valvontaa. Muutokset kaikissa näissä tekijöissä voivat vaikuttaa rikollisuuteen. Rikoksantorjuntakeinot taas jaetaan usein tilannetorjuntaan ja sosiaaliseen rikollisuuden ehkäisyyn. Tilannetorjunta pyrkii vähentämään arkielämän konkreettisia tilaisuuksia rikoksen tekoon vaikeuttamalla rikosten tekemistä, vähentämällä rikoksista saatavaa hyötyä ja lisäämällä rikoksenteon riskejä. Tarkoituksena on muokata arkielämän tilanteita niin, että ne ehkäisevät tilaisuuksien syntymistä, vaikeuttavat rikosten tekemistä ja suosivat laillisia toimintamuotoja.”

Annika Collin

Johtava asiantuntija, lainsäädännön arviointineuvoston sihteeri

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
valtioneuvosto.fi
p. 0295 16001

Liite 1 Arviointineuvoston käyttämät standardilausumat

5. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäsehdotuksia hallituksen esitysluonnokseen.

4. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

3. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

2. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa välttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Hallituksen esitysluonnoksessa on olennaisia puutteita ja esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

1. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen puutteet ovat niin merkittäviä, ettei esitysluonnos täytä lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimuksia. Hallituksen esitysluonnoksen pohjalta ei pysty muodostamaan riittävää ja perusteltua käsitystä esityksestä, eikä sen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ilman puutteellisuuden korjaamista on vakavasti harkittava, voiko hallituksen esityksen antaa eduskunnan käsiteltäväksi.*

* Viimeinen virke jätetään pois niissä tilanteissa, kun esitystä ei käytännössä voida vetää pois.